

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

CONSELL INSULAR DE MALLORCA DEPARTAMENT DE CULTURA, PATRIMONI I ESPORTS

7525

Acord del Ple del Consell de Mallorca, adoptat a la sessió de dia 14 de juny de 2018, de declaració de Bé d'Interès cultural, de la col·lecció de numismàtica de Sa Nostra (Palma)

El Ple del Consell Insular de Mallorca, en sessió de dia 14 de juny de 2018, va adoptar, entre d'altres, el següent acord:

“L'Associació per a la Revitalització dels Centres Antics (ARCA) presentà un escrit en el registre general del CIM en data 11/10/2012 (núm. reg. gral. 29018) sol·licitant la tutela del patrimoni de l'extinta entitat, i entre d'altres mesures, la iniciació d'un o més procediments de declaració de BIC per als béns mobles de l'entitat.

El 30/10/2012 es va enviar escrit als responsables de les entitats afectades, que no va obtenir resposta.

El 05/12/2014 ARCA remet un escrit ratificant la primera sol·licitud.

El 28/05/2014 els tècnics fan una visita. El 03/06/2014 es sol·licita accés a les bases de dades de les col·leccions, i entre el 22/10 i el 04/11 es realitzen sessions de treball in situ, fruit de les quals s'incorpora a l'expedient el llistat i les fitxes de catàleg de la col·lecció completa, que queden incorporades a l'expedient en data 05/11/2014.

De les diferents col·leccions que va reunir Sa Nostra, una de les més singulars i específiques és la de monedes de les Balears i Pitiüses de diferents èpoques històriques que, pel seu caràcter específic dins el patrimoni reunit per Sa Nostra, mereix un tractament diferenciat de la resta de béns

Els tècnics del Servei de Patrimoni Històric en data 28 de novembre de 2016 varen emetre un informe que motiva la importància de la col·lecció per haver monedes de les èpoques antiga, mitjana, contemporània, etc. i, a més a més, l'alt nombre d'encunyacions fetes a les seques balears i en especial la de Mallorca, fet que proporciona un valor afegit a aquest conjunt numismàtic, convertint-lo en un monetari mereixedor de la declaració de bé d'interès cultural. A l'informe consta un inventari detallat de la col·lecció.

És palès el gran valor històric i documental de la col·lecció numismàtica de Sa Nostra, que en aplicació de la llei 12/98, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, aquest element és mereixedor de la màxima protecció que atorga la llei esmentada, és a dir, la de Bé d'Interès Cultural.

Atès el que disposa la Llei 12/1998, concretament els articles 3 relatiu a la col·laboració dels particulars, l'article 22 relatiu a la protecció general dels béns del patrimoni històric, l'article 26 que regula el deure de conservació i l'article 44 relatiu al règim general dels béns mobles.

Atès que com a col·lecció s'ha de mantenir la unitat de tota la col·lecció, en aplicació de l'art. 46 de la Llei 12/98, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears.

La CIPH a la sessió de dia 20 de desembre de 2016 va acordar incoar l'expedient de declaració com bé d'interès cultural la col·lecció de Sa Nostra, segons la descripció literal que figura descrita a l'informe tècnic de dia 28 de novembre de 2016.

La UIB emet informe favorable, amb data 28 de febrer de 2017, a que la col·lecció sigui declarada bic.

Es va donar un termini d'audiència als interessats de quinze dies hàbils i s'han presentat al·legacions per part del Sr. Sebastián Arbona Tomás, en representació de BMN que demana que es verifiqui que l'inventari objecte d'aquest expedient sigui de titularitat de BMN i que està tot el que es detalla i el seu estat de conservació.

Es va obrir un període d'informació pública d'un mes (BOIB núm.132 de 28 d'octubre de 2017) i un període per presentar al·legacions de 15 dies hàbils.

El 23 d'abril de 2018 el cap de secció de béns culturals, el cap de secció d'arqueologia i la tècnica en conservació restauració han emès un informe que dona resposta a les al·legacions.

El 26 d'abril de 2018 el cap de secció de béns culturals, el cap de secció d'arqueologia i la tècnica en conservació restauració han emès un informe tècnic conjunt on proposen la seva declaració com a col·lecció.

Atès el que disposa l'article 10.1 de la Llei 12/1998, que té el següent tenir literal:

La declaració de béns d'interès cultural s'acordarà pel Ple del consell insular corresponent a proposta de la Comissió Insular de Patrimoni Històric i inclourà [...].

Per tot això, i en virtut del que es disposa al Títol I de la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, en relació amb la Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol, el Reial decret 111/1986, de 10 de gener, de desenvolupament parcial de l'esmentada Llei, i d'acord amb les competències atribuïdes per la Llei 6/1994, de 13 de desembre, als Consells Insulars en matèria de patrimoni històric, i Reglament Orgànic del Consell Insular de Mallorca, aprovat pel Ple a la sessió 2 de juliol de 2001 (BOIB 102, de 25 d'agost de 2001), modificat pel Ple a la sessió de 8 de març de 2004 (BOIB núm. 38, de 16/03/2004), a la sessió de dia 28 de juliol de 2008 (BOIB núm. 113, de 14 d'agost de 2008), a la sessió de 13 d'octubre de 2011 (BOIB núm. 158, de 20/10/2011), a la sessió de 14 de febrer de 2013 (BOIB núm. 86 de 18/06/2013), a la sessió de dia 9 d'octubre de 2014 (BOIB núm. 145, de 21 d'octubre de 2014, i a la sessió de dia 8 d'octubre de 2015 (BOIB núm. 186, de 24 d'octubre de 2015) i a la sessió de 12 de desembre de 2016 (BOIB 157 de 15/12/2016), el President de la Comissió Insular de Patrimoni Històric eleva al Ple la següent proposta d'ACORD:

- I. **Estimar** les al·legacions presentades pel Sr. Sebastián Arbona Tomás en base a l'informe 23 d'abril de 2018.
- II. **Aprovar la declaració de** la col·lecció numismàtica de Sa Nostra com a bé d'interès cultural, segons la descripció literal que figura descrita a l'informe tècnic de dia 26 d'abril de 2018, que s'adjunta i forma part integrant del present acord.
- III. Els efectes d'aquesta declaració són els que genèricament estableix la Llei 12/1998, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears i la normativa concordant
- IV. **Notificar** aquesta resolució als interessats, a l'Ajuntament de Palma i al Govern de les Illes Balears.

Publicar aquest acord de declaració al Butlletí Oficial de les Illes Balears i al Butlletí Oficial de l'Estat i **anotar**-ho al Registre Insular de Béns d'Interès Cultural de Mallorca i **comunicar**-ho a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears perquè procedeixi a la seva anotació al Registre de Béns d'Interès Cultural de les Illes Balears i a la vegada comuniqui al Registre General de Béns d'Interès Cultural de l'Estat les inscripcions i anotacions que es realitzin.”

Contra aquest acord que posa fi a la via administrativa es poden interposar, alternativament, els recursos següents:

- a) *Directament el recurs contenciós administratiu davant el Jutjat Contenciós Administratiu de Palma de Mallorca, en el termini de dos mesos, comptadors a partir del dia següent de la notificació de la present resolució/acord.*
- b) *El recurs de reposició potestatiu davant el Ple del Consell de Mallorca, en el termini d'un mes, comptador a partir del dia següent de la notificació de la present resolució/acord. Contra la desestimació expressa del recurs de reposició podrà interposar-se el recurs contenciós administratiu, en el termini de dos mesos, comptadors a partir del dia següent de la notificació de la desestimació del recurs de reposició. Contra la desestimació per silenci del recurs de reposició podrà interposar-se el recurs contenciós administratiu, en el termini de sis mesos, comptadors a partir del dia següent a la desestimació presumpta (un mes des de la interposició del recurs sense que s'hagi notificat la resolució).*

No obstant l'anterior, es pot exercitar, si n'és el cas, qualsevol altre recurs que s'estimi pertinent. Tot això de conformitat amb la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa i de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment administratiu comú de les administracions públiques.

La qual cosa us comunic per a que en tingueu coneixement i als efectes oportuns.

Palma, 9 de juliol de 2018

El secretari general
Jeroni Miquel Mas Rigo

Annex 1: Es publica com annex 1 l'informe tècnic de dia 23 d'abril de 2018.

Informe tècnic

En relació a les al·legacions presentades en termini pel Sr. Sebastian Arbona Tomas, en representació de Banco Mare Nostrum (BMN) (17 de novembre de 2017, núm. reg. general 35839) en el tràmit d'audiència de l'expedient 498/2016 de declaració com a bé d'interès cultural de la col·lecció de numismàtica propietat de Sa Nostra. S'informa el següent:

L'escrit d'al·legacions sol·licita que es verifiqui que *"el inventario objeto del presente expediente sea realmente titularidad de BMN y que esté en su poder, y cuál es su estado de conservación [...]"*

Arrel de l'escrit es va fer una visita pels tècnics de patrimoni en data 20 d'abril de 2018 a les dependències de l'entitat mercantil Bankia, actual titular dels béns, on es conserva la col·lecció de monedes objecte de l'expedient de declaració com a BIC.

Els béns inclosos a l'expedient de declaració es van obtenir a partir de l'inventari que en el seu moment es va facilitar per part de l'entitat Sa Nostra.

Amb la visita tècnica es va poder comprovar la ubicació de la col·lecció i es va poder inspeccionar totes i cada una de les monedes incloses al catàleg que en el seu moment va facilitar l'entitat Sa Nostra.

Arrel de la inspecció es va poder comprovar que la moneda corresponent al núm. d'inventari 319306, una Treseta de la Seca de Mallorca de 1724, no constava a la col·lecció. Els responsables van informar que la moneda no es troba a la col·lecció des de fa temps indeterminat i que no tenen cap altra informació detallada sobre la moneda.

A la col·lecció consten altres cinc tresetes, quatre d'elles també acunyades el 1724. També remarcar que de les fotos que s'adjunten a l'inventari es desprèn que la treseta núm. 319306 presentava un estat de conservació molt precari, amb un aspecte difuminat de totes les seves parts, tant a l'anvers com al revers.

Conclusions:

Un cop analitzada la col·lecció de numismàtica propietat de Sa Nostra, arrel de l'escrit d'al·legacions presentat pel Sr. Sebastian Arbona Tomas, en representació de Banco Mare Nostrum (BMN) el 17 de novembre de 2017, es proposa modificar l'informe de 28 de novembre de 2016 que motivà la incoació de l'expedient de declaració com a BIC, de la col·lecció de numismàtica, a l'annex I, per tal d'eliminar la moneda inventariada com:

319306	Moneda	Mallorca	Treseta
--------	--------	----------	---------

Per tant, la col·lecció de monedes de Sa Nostra proposada per la declaració com a BIC quedaria integrada per:

Annex I. Inventari de la col·lecció (consta a l'expedient administratiu)

Annex 2: Es publica com annex 2 l'informe tècnic de dia 26 d'abril de 2018.

Informe Tècnic

La incoació del present expedient respon a la sol·licitud realitzada per l'Associació per a la Revitalització dels Centres Antics (ARCA) rebuda per la institució en data 11/10/2012 (núm. reg. gral. 29018) sol·licitant la tutela del patrimoni de l'extinta entitat, i entre d'altres mesures, la iniciació d'un o més procediments de declaració de BIC per als béns mobles de l'entitat.

El 30/10/2012 es va enviar escrit als responsables de les entitats afectades, que no va obtenir resposta.

El 05/12/2014 ARCA remet un escrit ratificant la primera sol·licitud.

El 21/05/2014 Sa Nostra va comunicar el nom d'un interlocutor de referència per la part de les col·leccions que pertanyen a l'entitat. El 28/05/2014 els tècnics hi fan visita.

El 26/06/2014 es reitera petició a BMN per a què designi un interlocutor per a la part de les col·leccions de les quals són titulars.

El 03/06/2014 es sol·licita accés a les bases de dades de les col·leccions, i entre el 22/10 i el 04/11 es realitzen sessions de treball in situ, fruit de les quals s'incorpora a l'expedient el llistat i les fitxes de catàleg de la col·lecció completa, que queden incorporades a l'expedient en data 05/11/2014.

En data 23 d'abril de 2018, en resposta a les al·legacions presentades en termini pel Sr. Sebastian Arbona Tomas, en representació de Banco Mare Nostrum (BMN) (17 de novembre de 2017, núm. reg. general 35839) es varen modificar l'annex, de l'informe de 28 de novembre de 2016 que motivà la incoació.

De les diferents col·leccions que va reunir Sa Nostra, una de les més singulars i específiques és la de monedes de les Balears i Pitiüses de diferents èpoques històriques que, pel seu caràcter específic dins el patrimoni reunit per Sa Nostra, mereix un tractament diferenciat de la resta de béns.

1. MEMÒRIA HISTÒRICA I DESCRIPTIVA

L'origen de la col·lecció numismàtica de *Sa Nostra* la podem situar a la segona meitat dels anys vuitanta del segle passat. Vers l'any 1987 la *Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de les Balears* adquireix a partir d'una subhasta realitzada a Suïssa, part de la col·lecció monetària de Soler Cabot, que serà el nucli central de les encunyacions que formen part d'aquest conjunt monetari.

Del que es pot deduir de les fitxes d'inventari del fons, la col·lecció compta amb quatre-cents vuitanta-quatre (484) monedes que abasten tots els períodes culturals històrics de les Balears i Pitiüses, comptant amb exemplars que cronològicament comprenen des del període púnic d'Eivissa fins a la Guerra Civil espanyola, concretament fins a l'any 1937.

Pel que fa a les monedes d'època antiga, el fons compta amb quaranta-un elements. Quaranta d'aquestes monedes pertanyen a la seca d'Eivissa, tant del període de plenitud de la cultura púnica, com al de la dominació romana. Així, podem trobar dracmes, triòbols, calcs o semis. Entre aquests darrers, en destaquen dos d'època romana, un del regnat de l'emperador Cal·lígula (105302) i un del període de Claudi (105302).

Per altra banda, dins el conjunt antic, és rellevant assenyalar l'existència d'una peça monetària de plata (110201), concretament un denari amb representació de Roma amb el casc mirant cap a la dreta a l'anvers, i de Júpiter amb la quadriga amb l'exerg de "ROMA", al revers; que Sydenham classifica com un denari emès per Q. Cecili Metel (Sydenham 1952: 509). Mentre Grueber considera que es una encunyació d'entre els anys 107 i 103 aC de Q. Cecili Metel Pius en honor al triomf del seu pare, Q. Cecili Metel Numidic (Grueber 1970, 156-7), Crawford considera que es una peça del 130 aC de Q. Cecili Metel Baleàric (Crawford. 1974, 283).

De l'Edat Mitjana, trobem en primer lloc, vint monedes islàmiques, entre les quals trobem dirhams d'argent – com per exemple la peça almohade de la seca menorquina (221201) - i alguns dinars d'or. Aquestes peces foren estudiades per Guillem Rosselló Bordoy, qui publicà les dotze de les peces, les transcriví i interpretà (Rosselló 1988, 81-101). D'aquest conjunt destaquen alguns dirhams amb perforacions (203201 i 204203) i altres peces monetals quadrades (221201, 230101, 230202, 230203 i 230204).

En aquest conjunt, hi és present també la impremta monetària del període que comprèn la conquesta cristiana, la creació del Regne de Mallorca i la integració d'aquest dins la Corona d'Aragó. Es tracta d'un conjunt de cent vint-i-dues monedes. La llista de reis comença per Jaume I, el segueixen Jaume II, Sanç I, Jaume III de la casa de Mallorca, i finalment, Pere IV, Joan I, Martí I, Ferran I, Alfons V i Joan II. Les monedes més destacades són els diners i doblers de billó, els rals d'argent i d'or, i els florins d'or (incloent dins els florins un de coure de l'època de Martí l'Humà, del qual el catàleg dubta de la seva autenticitat, apuntant a un fals d'època – 307110), moltes provinents de les seques balears.

Les peces corresponents al regnat de Jaume I (cinc diners i una malla de billó), procedeixen de la seca valenciana degut a la inexistència d'encunyació a les Illes durant aquest període (301301, 301302, 301303, 301304, 301305 i 301311).

Crusafont i Vidal en el seu estudi sobre els rals del Mallorca de Pere IV d'Aragó (III de Barcelona i I de Mallorca) de la col·lecció de *Sa Nostra*, amb vint-i-tres exemplars, recullen les marques i valors. Aquest estudi evidencia el valor històric del conjunt com a un dels millors exemples per explicar la producció d'art monetari gòtic. En aquesta publicació es donen a conèixer dades sobre la creació del sistema monetari mallorquí, així com els diferents models tipològics i metrològics, donant una especial importància a les marques de la seca, a partir de les quals es distribueix el catàleg creat per Crusafont – escudet apuntat (305110), rosa (305108), llir (305104), tres roses (305107), sabata (305109) i petxina (305101) – (Crusafont – Vidal 2000:57-92).

També són emeses a seques balears les peces d'època moderna que pertanyen a aquesta col·lecció, comptant amb uns cent vuitanta-nou elements des de Ferran II a Ferran VII. D'aquest grup destaquen els ducats i escuts d'or, els rals i sous d'argent, i els diners, doblers, cinquè i tresetes de billó. Podem destacar també una sèrie de medalles de proclamació de coure i argent dels reis Ferran VI (320202), Carles III (321204) i Carles IV (322201).

Singular és el conjunt de Malta, ja que suposa una evidència històrica de la vinculació de la família Cotoner i Ramon Despuig amb el governament de l'illa. En destaquen els escuts maltesos i taris (305201, 350203, 350212, 350223, etc.)

El darrer conjunt de la col·lecció són les cent dotze monedes d'època contemporània. Aquestes es caracteritzen per realitzar un recorregut per la història de la pesseta des del temps d'Isabel II fins a la Guerra Civil (1937), on les seques principals seran Madrid i Barcelona, al contrari

de la majoria del fons que es caracteritza per la producció illenca.

L'alt nombre d'encunyacions fetes a les seques balears i en especial la de Mallorca, és el que proporciona un valor afegit a aquest conjunt numismàtic, convertint-lo en un monetari mereixedor de la declaració de Bé d'Interès Cultural. A més del valor que *per se* tenen les monedes no és pot deixar de banda que és la col·lecció una claríssima mostra de les encunyacions fetes per la seca de Mallorca. Aquesta va estar en funcionament des de Jaume II de Mallorca fins a 1787 i així es pot llegir a través de les monedes del catàleg. Però també hi son presents les encunyacions fetes durant la Guerra del Francès, documents irremplaçables d'un moment de crisi de tot Europa. El conjunt de monedes púniques i el conjunt de monedes islàmiques encunyades a Mallorca d'època de taifes (Rosselló 1988, 81-101) no fan més que corroborar l'alt valor documental i històric del conjunt.

2. ESTAT DE CONSERVACIÓ

L'estat de conservació global de la col·lecció és bo. A més, les condicions de conservació i de seguretat garanteixen la correcta conservació d'aquesta. En qualsevol cas, és recomanable una revisió exhaustiva del seu estat de conservació de manera periòdica.

3. PRINCIPALS MESURES DE PROTECCIÓ

S'haurà de mantenir la unitat de tota la col·lecció que ara es proposa declarar Bé d'Interès Cultural, en aplicació de l'art. 46 de la llei 12/98, del patrimoni històric de les Illes Balears.

La col·lecció s'haurà d'ubicar en un espai amb condicions adequades per a la seva correcta conservació.

S'haurà de comunicar a l'administració competent en matèria de patrimoni històric qualsevol acte jurídic i tècnic que es pugui produir als fons que actualment integra la col·lecció de numismàtica objecte d'aquest expedient.

Qualsevol intervenció de conservació o restauració que s'hagi de dur a terme sobre qualsevol de les peces integrants de la col·lecció haurà d'anar precedida pel lliurament del projecte corresponent signat per tècnic competent a fi de tramitar la seva autorització prèvia per part de la CIPH.

En tot cas, s'haurà d'estar al que assenyala la llei 12/98, del patrimoni històric de les Illes Balears, especialment en el seus articles 3 (col·laboració dels particulars), 22 (protecció general dels béns del patrimoni històric), 26 (deure de conservació), 27 (incompliment del deure de conservació), 28 (reparació de danys), 44 (Règim general dels béns mobles), 46 (col·leccions), 47 (conservació).

4. CONCLUSIÓ

Pel gran valor històric i documental de la col·lecció numismàtica de Sa Nostra, i en aplicació de la llei 12/98, de 21 de desembre, del patrimoni històric de les Illes Balears, aquest element és mereixedor de la màxima protecció que atorga la citada llei, és a dir, la de Bé d'Interès Cultural.

Així doncs, es proposa la **declaració com a Bé d'Interès Cultural** de la col·lecció de numismàtica de Sa Nostra.

Annex I. Inventari de la col·lecció (consta a l'expedient administratiu).

